

Søren Krarups prædiken 5. søndag efter helligtrekonger

Taler

Søren Krarup
Præst og politiker

Dato

5. februar 1984

Sted

Seem Kirke

Omstændigheder**Prædikentekst**

Matthæusevangeliet kapitel 13, vers 44-52

Kirkekamp

Kirkekamp! det råbes der med idag. Kirkekamp, fordi en præst hellere vil være politiker og udtale sin uforgribelige og yderst originale mening om USA, kirkekamp, fordi en biskop vil støtte præsten i ønsket om hellere at være politiker end præst og fordi politikere vil politisere kirken på en anden led, kirkekamp, fordi alt er blevet politik og både præster og politikere med forskelligt udgangspunkt vil tage kirken til indtægt for en politisk anskuelse.

I Danmark er ordet kirkekamp et ord med en bestemt historie og et bestemt indhold, for kirkekampen - det var Søren Kierkegaards opgør med hans samtids kirkelighed og politik. Her drejede det sig ikke om at komme til orde med en vurdering af den verdenspolitiske situation. Her drejede det sig ikke om at fremdyrke en menneskelig tilstand, man døbte med ord som "nærhed og nåbarhed" og som gik på rent humane betingelser i retning af en særlig følsomhed eller trang til at gå og røre ved alt og alle. Søren Kierkegaard tilhørte hverken venstrefløjen eller højrefløjen. Han angreb ikke kirken, fordi den ikke var progressiv eller det modsatte. Han havde ikke en politisk-ideologisk løsning oppe i ærmet, som han med djævelens og mediernes magt skulle have påtrykt sine landsmænd. Men han ville genindføre kristendommen i kristenheden, og det ville han, fordi det hele drejede sig om evangeliet.

Som bekendt rettede han i december 1854 et voldsomt angreb på den tale over Københavns afdøde biskop, J. P. Mynster, som Mynsters efterfølger biskop

Martensen havde holdt og i hvilken han havde betegnet Mynster som et sandhedsvidne, et af de rette sandhedsvidner, for - spurgte Kierkegaard - er dette sandhed? Eller har et sandhedsvidne, et af de rette sandhedsvidner, ikke anden opgave end at kildre sin samtids øren og få anseelse som en betydelig mand? Skal et sandhedsvidne snakke sin tid og dens politiske anskuelser fromt efter munden og bekræfte den i dens liberale eller socialistiske meninger? Er kirken ikke forpligtet på anden sandhed end den politiske? Og - har kirken været tro imod den sandhed, den er forpligtet på?

Hertil svarede han selv et flammende og lidenskabeligt nej, for med udgangspunkt i Mynsters og den danske kirkes duknakkede tilpasning til den politisering af tilværelsen, der var sket med systemskiftet i 1848, angreb han kirkens forkyndelse for at tie med det afgørende kristelige. Den turde ikke. I modebevidsthedens og popularitetens navn havde den tiet med Guds fordring. "Præstens betydning for samfundet", skrev Søren Kierkegaard i det sidste nummer af hans flyveskrift Øieblikket, "burde være at gøre alt for at gøre hvert menneske evigt ansvarligt for hver time han lever, end det mindste han foretager sig, thi dette er kristendom. Men hans betydning for samfundet er at betrygge hykleriet, idet samfundet skyder ansvaret fra sig over på "præsten".

At hævde hvert eneste menneskes evige og ubetingede ansvarlighed - det er kristendom, og det var om kristendommens forkyndelse og kun om det, Søren Kierkegaards kirkekamp handlede. Man tør da antyde, at der er en vis forskel i formatet fra nutidens. Det var ikke for at værgе en eller anden forkyndelsesfrihed, som kunne betrygge præsterne imod konsekvenser af deres ord. Det var ikke for at hævde en ret til at tale ilde om den stormagt, som ens ideologiske anskuelser lægger for had. Det var ikke for retten til at forvandle en gudstjeneste til et vælgermøde. Men det var tværtimod for at lade gudstjenesten være gudstjeneste: en direkte og ubetinget forkyndelse af Guds fordring og tilgivelse, at Søren Kierkegaards kirkekamp blev udkæmpet. Han satte sig selv ind på den. Han mødte ikke op med paragraffer og sagførere og kirkeret. Men han forkyndte frit og ubeskyttet det evangelium, han var bundet til og som kirken havde forfalsket i trangen til at være politisk, og således var det kirkekamp: en strid om evangeliet.

For kirken har kun een opgave. Hver eneste gudstjeneste begynder med, at degnen på alles vegne siger, at vi er kommet ind i dette dit hus for at høre, hvad du, den treenige Gud, vil tale til mig - og at give Guds ord mund og mæle, det er

kirkens opgave. Her kommer vi ikke for at blive bekræftet i vore egne meninger eller dyrke hinanden, fordi vi mener noget bestemt, men her kommer vi for at få alle vore meninger kasseret af Gud og i stedet blive holdt fast på Guds mening os. Eller med Søren Kierkegaards udtryk: her kommer vi for at blive gjort evigt ansvarlige for Gud. Ansvar - i det ord kan kirkens forkyndelse samles. At være den evigt ansvarlige for hver handling, jeg gør, end den mindste, og således at være Guds skabning i hvert eneste øjeblik, jeg lever, uden mulighed for at skyde ansvaret og skylden over på samfundet, på udviklingen, på de andre - det skal kirkens forkyndelse sætte mig som. For så vidt kan vi give pokker i kirken. Den er ligegyldig i sig selv. Afgørende er kun kirkens forkyndelse, og hvis kirken svigter det evangelium, den skal forkynde, er det bedre at køre den på lossepladsen end at spilde tiden på den. Møder jeg sandheden i kirken - at jeg er den evigt fordrede og dermed ansvarlige skabning, eller møder jeg en politiseret og sentimentaliseret løgn om rent humane livsytringer i retning af nærhed og nåbarhed: det er spørgsmålet. Kun på dette spørgsmål er en kamp vedrørende kirken kirkekamp.

Eller med dagens tekst: bliver vi holdt fast på, at der er forskel på godt og ondt og at der således er noget, der hedder ansvar? Som det hedder: "Således skal det ske ved verdens ende. Englene skal gå ud og skille de onde fra de retfærdige og kaste dem i ildovnen; dér skal der være gråd og tænders gnidsel". Ja, dette er evangeliets væsen, men rigtignok under den forudsætning, at verdens ende den er nu, i hvert øjeblik, hvor Guds ord lyder. Der kommer et budskab til mig med absolut myndighed, som siger, at nu, i dette øjeblik, er jeg Guds skabning, og så er jeg da ikke min egen skaber, min egen herre, men skal fra øjeblik til øjeblik aflægge regnskab for Gud. Af dette ord bliver jeg fordret, og hvor der er fordring, er der ansvar. Det er kristendom. Og det er et budskab, der er i stik og direkte modsætning til den tale i tiden, der i stedet for at holde mig fast på mit ansvar vil gøre mig til et uskyldigt og sagesløst offer for samfundsindretningen, omstændighederne, reklamen, kapitalismen, oprustningen, forureningen. Alt dette er skinproblemer. Problemet er altid personligt, altid et spørgsmål om mig og min afgørelse og min handling, og således deles menneskelivet ind i en daglig kamp mellem godt og ondt, sandhed og løgn, Gud og djævelen.

Det er kristendom. En direkte tale til den enkelte, der ved at blive tiltalt af Gud bliver til den enkelte. Hvor evangeliet forkyndes, findes der ikke gruppe, parti, kollektiv, samfundsklasse. Der findes kun enkelte mennesker - du og jeg. Vi er hver for sig stillet ansigt til ansigt med Gud eller er stillet over for Guds ord, og

så hjælper det ikke, hvad min nabo eller min kammerat gjorde. Hvad gør du? Godt eller ondt? For i alt, hvad du gør, end det mindste, er du ansvarlig.

Den forkyndelse kaldes i dag for reaktionær af dem, der forkynder politik. At holde hvert eneste menneske fast på dets personlige ansvar er naturligvis forargeligt for en samtid, der tænker i menneskehed eller jordklode og som netop vil udlette den enkelte i den såkaldte udviklings eller det såkaldte fremskridts navn. En totalt politisk tid vil altid finde kristendommen reaktionær, fordi kristendommen er den evige undsigelse af denne politisk bestemte foragt for det enkelte menneskes ansvar og skyld, og tiden vil tillige beskyldte kristendommen for at politisere i bagstræberisk eller kontrarevolutionær retning. For den, der har gjort politik til sin salighed, findes der jo ingen sandhed uden for det politiske. Er du med mig eller imod mig? Er du progressiv eller reaktionær? - det er den eneste problemstilling for den totalt politiske eller den politisk totalitære. Og når kristendommen forkynder en sandhed, der ikke er af denne verden, fordi den er Guds, vil kirken nødvendigvis blive beskyldt for at være reaktionær - og så opløste kan tilstandene være, at endog præster kan finde på at råbe højt med dette totalitære politiske budskab.

Anderledes er det ikke. Men upåvirket af den totale politisering skal kirken uforandret forkynde det evangelium, der slet ikke er politisk, men som er forkyndelsen af Guds fordring til den enkelte og dermed af den enkeltes ansvarlighed for Gud. "Med himmeriget er det ligesom med en skat, der var skjult i mark, og en mand finder den og holder det hemmeligt, og af glæde over den går han hen og sælger alt, hvad han har, og køber den mark". Ja, med Guds ord er det sådan, at det sætter alt andet på plads som relativt, som forgængeligt, som skrøbeligt og syndigt menneskeværk, for Guds ord er Guds - det absolutte, det ene fornødne. Der har i ordet om Kristus lydt en evig sandhed, der gør alle vore forskellige sandheder timelige, og på Guds ord skal vi da ikke forgude os selv og vor timelighed. Vi skal tro ordet i stedet. Og i tro på Guds ord skal vi gå ind i en timelig tilværelse, der aldrig er klassebestemt eller socialt determineret eller - som det hedder i dag - et spørgsmål om at fungere, men som leves i spændingen mellem godt og ondt, mellem sandhed og løgn, mellem lydighed og ulydighed. Intet er nu ligegyldigt. Alt er af betydning og væsentlighed. For i hvert eneste øjeblik er jeg den ansvarlige, hin enkelte under Guds fordring, og hvert eneste øjeblik skal forkyndelsen af Guds ord holde mig fast på denne ansvarlighed. Og sådan kommer kirken ind i billedet. Det er jo den, der er forpligtet på denne forkyndelse. I en politiseret samtid, der vil gøre sandheden

politisk, skal kirken forkynde den sandhed, der er ganske upolitisk, fordi den er Guds. Således er kirken tro mod sin pligt. Og således er kirkens forkyndelse tillige forsvaret, det eneste, for al sand menneskelighed: respekten for den enkelte, respekten for hin enkeltes ansvar og skyld. Lad os tage let på alle disse politiserende anklager - hvad enten de kommer fra politikere eller præster. Lad os i stedet i al frimodighed holde fast ved Guds ord som vort eneste fornødne.

Ja, og lad kirken sige med Paulus: Om jeg ikke forkynder evangeliet, da ve mig!

Amen.

Kilde

Tidehverv, 1984, s. 13-15 eller på tidehverv.dk

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

5. søndag efter helligtrekonger, Anden tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 1900-tallet, Tidehverv

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/soren-krarups-praediken-5-sondag-eft>